

Mikets – L'interprétation des rêves du Pharaon

Source : Likouté Si'hot volume 15, première Si'ha sur Mikets

<p>L'énigme de Pharaon : le rêve des séries de vaches et le rêve des séries d'épis</p>	<h2 style="margin: 0;">1</h2>
<p>מקץ מא, א: ...ופרעה חלם והנה עמד על היאר. והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו. והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר. ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה ובריאת וייקץ פרעה. ויישן ויחלם שנית והנה שבע שבילים... ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה.</p> <p>Mikets 41, 1 : ...Pharaon rêva, se voyant debout [au bord] du fleuve. Et voici que du fleuve sortaient sept vaches belles et grasses, qui se mirent à paître dans l'herbage ; puis sept autres vaches chétives et maigres sortirent du fleuve après elles et se placèrent près des premières au bord du fleuve. Et les vaches chétives et maigres dévorèrent les sept vaches belles et grasses. Alors Pharaon s'éveilla. Il se rendormit et eut un nouveau songe, voici que sept épis... Le matin venu l'esprit de Pharaon en fut troublé et il manda tous les magiciens de l'Égypte et tous ses savants. Il leur exposa son rêve et nul ne put les interpréter à Pharaon.</p> <p>רש"י: ואין פותר אותם לפרעה. פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה - שלא היה קולן נכנס באזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרוןם, שהיו אומרים שבע בנות אתה מוליד שבע בנות אתה קובר.</p> <p>Rachi. Et nul ne put les interpréter à Pharaon. Ils interprétaient, mais pas « à Pharaon ». Ce qu'ils disaient ne pénétrait pas dans son entendement, et il n'était pas satisfait de leurs interprétations. Car ils lui disaient : « sept filles tu enfanteras, sept filles tu enterreras ».</p>	<p style="text-align: center;">Pharaon rêve de vaches et d'épis, mais aucun de ses sages n'arrive à interpréter le sens du rêve...</p>
<p>L'interprétation de Yossef : une grande abondance suivie d'une grande famine</p>	<h2 style="margin: 0;">2</h2>
<p>מקץ מא, כה: ויאמר יוסף אל פרעה: חלום פרעה אחד הוא, את אשר האלקים עשה הגיד לפרעה. שבע פרות הטבות - שבע שנים הנה, ושבע השבילים הטבות - שבע שנים הנה; חלום אחד הוא... הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים: וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח כל השבע... ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים. יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע...</p> <p>Mikets 41, 25 : Yossef dit à Pharaon : « Le rêve de Pharaon est un : ce que D.ieu prépare, il l'a annoncé à Pharaon. Les sept belles vaches, ce sont sept années ; les sept beaux épis, sept années : c'est un même songe. ...Sept années de grande abondance vont venir dans tout le territoire d'Égypte. Et sept années de famine surgiront après elles et toute l'abondance sera oubliée. ...Et maintenant, que Pharaon choisisse un homme sage et intelligent et qu'il le prépose au pays d'Égypte. Que Pharaon avise à ce qu'on établisse des commissaires dans le pays et qu'on impose d'un cinquième le territoire d'Égypte durant les sept années d'abondance ».</p>	<p style="text-align: center;">L'interprétation de Yossef plaît à Pharaon, qui le nommera vice-roi.</p>
<p>Analyse : L'interprétation de Yossef soulève plusieurs questions évidentes</p>	<h2 style="margin: 0;">3</h2>
<p>רבינו בחיי: איך אפשר שלא יוכלו חכמיו הגדולים וחרטמיו להודיע לו פתרון החלום, והדברים מוכיחים שהם מורים שבע שני שבע ושבע שני רעב, שהרי הפרות היו סימן לחרישה.. והשבילים גם כן סימן הקצירה.</p> <p>Rabénou Be'hayé : Comment les plus grands sages de Pharaon n'ont-ils pas réussi à interpréter son rêve ? Le contexte indiquait clairement les sept années d'abondance et les sept années de famine, car les vaches sont le symbole du labour et les épis également sont le symbole de la moisson.</p> <p>רמב"ן: בעבור כי ארץ מצרים תשתה מן היאור, וממנו בא להם השבע והרעב, ראה אותן עולות מן היאור.</p> <p>Na'hmanide : Il vit les vaches monter du Nil, car il abreuve l'Égypte et y produit l'abondance et la famine.</p> <p>אלשיך: הנה קשה מאד: היועץ למלך נתנוהו?! רק ישמע חלום לפתור אותו! ומי הכניסו לומר 'ירא פרעה כו'?</p> <p>Alchi'h : Cela est très étonnant : Yossef fut-il mandaté comme conseiller du Roi ?! Il devait uniquement écouter le rêve pour l'interpréter ! De quel droit ajoute-il : « Que Pharaon choisisse un homme sage etc. » ?</p>	<p style="text-align: center;">Est-il possible que personne n'ait pensé à interpréter ces rêves par la famine et l'abondance ?!</p>
<p>Analyse : Comparons le commentaire de Rachi avec sa source dans le Midrach</p>	<h2 style="margin: 0;">4</h2>
<p>מדרש בראשית רבה פט, ו: פתרון היו אותו אלא שלא היה קולן נכנס באזניו, 'שבע פרות הטבות' - שבע בנות אתה מוליד, 'שבע פרות הרעות' - שבע בנות אתה קובר; וכן אמרו 'שבע שבילים הטבות' - שבע מלכיות אתה מכבש, 'שבע שבילים הרעות' - שבע אפרכיות מורדות בך.</p> <p>Midrach Berechit Rabba 89, 6 : Ils interprétaient, mais ce qu'ils disaient ne pénétrait pas dans l'entendement de Pharaon : « Sept vaches grasses » - tu enfanteras sept filles, « Sept vaches maigres » - tu enterreras sept filles ; de même, ils disaient : « Sept beaux épis » - tu conquerras sept royaumes, « Sept épis maigres » - sept régions se révolteront contre toi.</p>	<p style="text-align: center;">Pourquoi Rachi ne cite-t-il pas les « sept royaumes » cités dans le Midrach ?</p>

Développement : Le « détail » du rêve qui compliquait son interprétation

5

לקוטי שיחות: עקר הקשי הוא בהמשך החלום - "ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר": באם הפרות מורות על שבע שנים אחרות הבאות לאחרי זה, היאך עמדו ביחד עם הפרות הטובות המרמזות לשבע שני השבע שבערו? ולפיכך המציאו החרטומים בחכמתם הפתרון ד"שבע בנות אתה מוליד" ו"שבע בנות אתה קובר", בו יכולים להיות שני הענינים בבת אחת (שהיו לו כמה נשים ופילגשים), מה שאין כן הפתרון ד"שבע מלקיות" שאינו שכיח כלל.

Le « détail » qui dérangeait était la juxtaposition des vaches grasses et des maigres...

Likuté Si'hot : La difficulté principale se trouve dans la suite du rêve – « Elles se placèrent près des premières au bord du fleuve » : si ces vaches indiquent les sept années suivantes, comment peuvent-elles se tenir avec les vaches grasses, indiquant les années d'abondance écoulées ? Les magiciens d'Égypte eurent donc l'idée des « sept filles enfantées et sept filles enterrées », ce double phénomène peut se produire au même moment (puisque Pharaon avait plusieurs femmes et concubines), alors que l'interprétation des « sept royaumes » est improbable.

Explication : Le conseil de Yossef faisait partie de son interprétation du rêve !

6

לקוטי שיחות: כאשר תכף בהתחלת שבע שני השבע נעשות הפעולות הנדרשות לצורך זמן שבע שני הרעב, פרוש הדבר הוא, שבזמן שבע שני השבע (היינו, ביחד עמהן) ישנן כבר - ברעיון השכל ובגוש הלב, ובנוגע למעשה - שבע שני הרעב. ועל פי זה מוכן ומסביר השבח ששבח פרעה את יוסף, שבחכמתו חבר יחדו בפתרונו את שבע שני השבע עם שבע שני הרעב, והראה שיכולים שני הזמנים להיות יחדו, וזה דוקא העיד על אמתות פתרונו.

Le conseil de Yossef montrait comment les années de famine étaient 'présentes' dans l'abondance.

Likuté Si'hot : Lorsque dès le début des sept années d'abondance, on prépare déjà les sept années de famine, cela veut dire qu'au cours de ces sept années d'abondance, les sept années de famine sont déjà présentes mentalement, émotionnellement et concrètement. On comprend pourquoi Pharaon loua autant Yossef, car par son génie il relia dans son interprétation les sept années d'abondance avec les sept années de famine, et prouva que les deux périodes pouvaient se rejoindre ; c'est précisément cela qui témoigna de la véracité de son interprétation.

Approfondissement : Le lien entre le rêve de Pharaon et l'exil du peuple juif

7

אלשיך מקץ מא, לג: בחלום פרעה הלז ובהיות יוסף השליט על הארץ .. תלויה גאולת ישראל מגלות מצרים שהיה אז מתחיל.

Alchi'h sur Mikets 41, 33 : De ce rêve de Pharaon, et du fait que Yossef devint [de ce fait] le dirigeant de la terre [d'Égypte] – dépend la libération du peuple Juif de l'exil Egyptien, qui débuta à ce moment...

ע"פ תורה אור וישב כת, ג: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים" (תהלים קכו, א) - הגלות נמשלה לחלום, דכשם שבחלום יתכן חבור שני הפכים, כן הוא גם באיש ישראל בזמן הגלות, שאז יכולים לשכן יחד בנפשו שתי הנהגות הפכיות - אהבה לאלקות (בעת התפלה) וטרדות דמשא-ומתן בעניני העולם במשך היום.

Le rêve de Pharaon fait référence à l'exil, royaume des paradoxes... Ce rêve devait donc montrer comment les opposés pouvaient se relier.

Torah Ohr Vayéchev 28c : « Lorsque D.ieu opérera le retour de Sion, nous étions comme des rêveurs [en exil] » (Psaumes 126, 1) – l'exil est comparé au rêve, de même qu'au cours d'un rêve deux choses opposées peuvent se lier, aussi en est-il pour chaque juif en exil, pouvant avoir simultanément dans son âme deux conduites opposées : un amour envers D.ieu (pendant la prière) et les soucis des affaires mondaines, au cours de la journée.

לקוטי שיחות: לפיכך היתה בגלוי בחלום פרעה - אשר מורה על הגלות - התחברות שני הפכים, "ותעמדנה אצל הפרות". דבנוסף לזה שכל ענינו של הזמן בכלל הוא באפן ששני זמנים באים זה אחר זה דוקא - וכשמו: עבר הנה עתיד - הרי כאן בפרט היו אלה שני סוגי זמנים ההפכיים זה מזה בתכנם: שני השבע ושני הרעב, ובזה נרמז החבור דשני הענינים ההפכיים - אהבה לאלקות (שנות השבע) ביחד עם טרדות הפנסה (שנות הרעב).

Likuté Si'hot : C'est pourquoi, le rêve de Pharaon faisant référence à l'exil, montrait clairement la liaison de deux opposés, la famine se tint « près » de l'abondance. En effet, l'opposition entre ces années n'était pas que temporelle (passé, présent et futur), mais aussi sur leur contenu diamétralement opposé : l'abondance reliée à la famine... Cela fait allusion à l'union entre deux sujets opposés : l'amour vers D.ieu (« les années d'abondance ») est relié aux soucis du gagne-pain (« les années de la famine »).

Enseignement : La puissance de Yossef : relier les opposés, même en exil !

8

לקוטי שיחות: הטעם הפנימי לך שבזמן הגלות יכולים להתחבר שני הפכים הוא כי שרש זמן הגלות הוא במדרגה גבוהה יותר - מבחינת עגולים שלמעלה מהתחלקות הקוין דמעלה ומטה. ועל פי זה מוכן שעקר פתרון יוסף היה החבור דשני ההפכים, בטוי שרש החלום שמבחינת עגולים; ועל ידי פתרון יוסף באה נתינת הכוח לגאולה, היינו, שיסר העולם והלבוש דהגלות, ויתגלו המקיפים והעגולים כפי שהם מצד עצמם.

La puissance de Yossef : le niveau des « cercles », la divinité intemporelle qui sera dévoilée avec Machia'h !

Likuté Si'hot : La raison profonde pour laquelle, durant l'exil, deux opposés peuvent se relier, provient du fait que l'origine de l'ère d'exil provient d'un niveau plus élevé, du niveau des « cercles » transcendant la différence entre le « haut » et le « bas ». L'essentiel de l'interprétation de Yossef était dans l'union de deux opposés, exprimant ainsi l'origine du rêve provenant du niveau des « cercles ». Ainsi, par l'interprétation de Yossef, nous prenons la force pour la délivrance, au cours de laquelle le voile de l'exil sera levé, et les plus hauts niveaux de « cercles » (de divinité intemporelle) se dévoileront tels quels, [de toute leur puissance].